

Kyrkomötet
Motion 2025:124
av Lennart Matikainen

Avbryt samarbetet med Expo

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uttala som sin mening att Svenska kyrkans olika enheter bör avbryta sitt samarbete med organisationen Expo.

Motivering

Svenska kyrkan är en kristen folkkyrka, inte en klubb för politiska aktivister på vänsterkanten. Därför ser vi med oro på att Svenska kyrkan har organiserade samarbeten med organisationer vars inriktning är allt annat än politiskt neutral.

Ett aktuellt exempel är Stiftelsen Expo, som är kontroversiella av flera anledningar. De har dokumenterade band till den våldsamma extremvänstern – särskilt tydligt var detta när organisationen bildades på 1990-talet, då flera företrädare var dubbelorganiserade.

Expo vägrar än idag att granska, fördöma eller upplysa om vänsterextremism.

Expos arbete idag riktar inte bara in sig på organisationer eller offentliga personer, utan man åsiktsregistrerar systematiskt personer som man själva misstänker vara (eller godtyckligt definierar som) ”högerextremister”. Till exempel fotograferar och kartlägger Expo privatpersoner. Det kan handla om fall där någon är engagerad i en organisation eller har digital kontakt med denna. Men det räcker även med att en privatperson bevisar ett torgmöte (med till exempel Alternativ för Sverige) för att Expo ska smygfotografera personen och sedan börja kartlägga hans eller hennes liv och familj.

Denna åsiktsregistrering riktar sig även mot minderåriga, vilket fallet med ministern Johan Forssells son visar. Forssells son hade ingen kriminell historik, och inga extrema uttalanden fanns från honom. Ändå hängdes han av Expo ut som ”ett hot mot rikets säkerhet” för att han var med i en träningsklubb. Journalistiken var befängd och överdriven, men tack vare Expos täta band till alla stora medier blev det snabbt en riksnyhet och ett drev som pågick i veckor.

Expos definition av ”ytterhöger” eller ”högerextremism” är så bred och svävande att vem som helst kan stämplas som just detta. Expo själva påstår sig vara partipolitiskt obundna, och även om det i sak stämmer att Expo inte är knutet till ett specifikt parti, så är organisationen i högsta grad en politisk aktör som konsekvent motarbetar och misstänkliggör rörelser som Sverigedemokraterna och Alternativ för Sverige – och de förslag vi lägger. Det finns ingen objektivitet, ja inga nyanser överhuvudtaget.

Svenska kyrkan har ett långtgående och långvarigt samarbete med Expo, vilket är problematiskt. Primärt har samarbetet drivits i den nationella enheten ”Social hållbarhet

fokus Tillit och Demokrati”. Efter AFS valframgång i kyrkovalet 2021, var kyrkan i chocktillstånd och intensifierade samarbetet med Expo. Omedelbart efter valet beställde kyrkan en rapport av Expo, för att få utbildning om oss och andra ”grupper”.

”Hur bemöter Svenska kyrkan individer och grupper som agerar antidemokratiskt eller som har åsikter som utmanar Svenska kyrkans värdegrund?” skrev kyrkan i pressmeddelandet, oktober 2021.

Hur mycket Svenska kyrkan betalade för den så kallade utbildningen är oklart, men klart är att utbildningen på inga sätt är objektiv, utan handlar om att demonisera och stigmatisera Alternativ för Sverige och Sverigedemokraterna – och att stämpla oss och många andra nationalister som ”extremister”. I utbildningen berättade Expos vd Daniel Poohl även att de ”kartlägger interna möten” för grupper som de själva anser tillhör ”ytterhögern”. Det är allvarligt, och utgör ett hot mot den grundlagsskyddade föreningsfriheten.

Kontakterna med Expo går upp till högsta nivå i kyrkan. Till exempel anordnade Svenska kyrkan på Almedalsveckan år 2024 ett seminarium mellan ärkebiskop Martin Modéus och Expos vd Daniel Poohl. Huruvida kyrkan betalade pengar till Expo för deras medverkan den gången, vet vi inte. Transparensen kring samarbetet är närmast obefintlig.

Modéus, även om han säkert deltog med goda intentioner, bidrog dock till att skänka legitimitet till en organisation som även Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) inkluderat i sin granskning av vänsterextrema rörelser.

I en rapport från FOI år 2018 (”Den digitala kampen. Autonoma rörelser på nätet”) nämns Stiftelsen Expo och Researchgruppen (som tidigare hette AFA Dokumentation, och som Expo tidigare har haft samarbete med).

I Sverige är Research-gruppen och Stiftelsen Expo två exempel på organisationer som också granskar nationalistiska miljöer. Researchgruppen blev uppmärksammas under 2013, när man i samarbete med en stor kvällstidning granskade de anonyma männen och kvinnorna, som skrev kommentarer i några av Sveriges invandringskritiska mediers kommentarsfält (s. 18).

Häromåret flyttades Svenska kyrkans program ”Social hållbarhet fokus Tillit och Demokrati” ned till de 13 olika stift. Den nära relationen till Expo fortsätter dock som tidigare.

Svenska kyrkans olika stift har fortsatt att köpa in utbildningar från Expo. Till exempel höll Expo en utbildning för Göteborgs stift i höstas, där Niclas Nilsson från Expo uttalade:

Inom ramen för Svenska kyrkans kyrkomöte och högsta parlamentariska församling så finns det bland annat ett parti som Alternativ för Sverige, som vi ser och definierar som en del av extremhögern.

Naturligtvis definierar vi oss själva inte som en del av extremhögern, utan det är Expos etikett, som alltför ofta har använts i Sverige för att tysta meningsmotståndare.

Vi anser att det är djupt problematiskt att kyrkan vill befatta sig med en sådan organisation, och dessutom betala pengar till dem för dessa utbildningar. Om du som läser denna motion inte reagerar på hur sjukt detta är, föreställ dig att kyrkan skulle anlita konservativa, nationalistiska eller högerorienterade organisationer, som fick betalt för att ta fram ”utbildningar” om sina motståndare på vänsterkanten. Utbildningar som smutskastar och ljuger om Socialdemokraterna, Vänstern i Svenska kyrkan, Öppen kyrka, De gröna och andra grupper ... Naturligtvis vore det ren och skär aktivism.

Det kan säkert vara så, att Expos utbildningar också har vissa inslag som är mer neutrala och kanske rentav sanningsenliga om de aktörer som omnämns. Men det spelar mindre roll i sammanhanget. Utbildningarna handlar om att måla ut demokratiskt valda grupper som ett hot eller som extremister, inte att lyssna på dessa grupper.

När Expo själva är uttalade politiska motståndare till åtminstone två nomineringsgrupper som är demokratiskt valda av kyrkans medlemmar (SDSK och AfS), så är det självklart att Svenska kyrkan inte ska ha något organiserat samarbete med en sådan organisation. Det undergräver kyrkans lagstadgade uppgift som folkkyrka, som baseras på en trosgemenskap och inte på en politisk gemenskap. Kyrkans samarbete med Expo skadar kyrkans trovärdighet som en enande kraft. Samarbetet med Expo stärker också uppfattningen att kyrkan agerar som en vänsteraktivistisk organisation. Det i sin tur har redan lett till medlemsflykt, och det problemet lär fortsätta så länge Svenska kyrkan själva fortsätter att uppträda som man gör.

Vi yrkar därför att kyrkomötet beslutar att uttala som riktlinje att kyrkans enheter avbryter sitt samarbete med Expo.

Stockholm den 30 juli 2025

Lennart Matikainen (AfS)